

den havde 1866, nemlig 59,000, imedens der strax efter Tilknytningen til Tyskland fandt en stærk Udvandring Sted.

For Sønderjyllands Vedkommende viser Folketællingen lignende Forhold. 1860 havde hele Hertugdømmet Slesvig 410,000 Indbyggere (14,000 flere end 1855), og naar man fraregner Femern, der nu er henlagt til Holstein, og de Stykker, som ved Freden 1864 forenedes med Kongeriget, havde det 392,500 Indbyggere. 1875 opgives Folketallet til 405,620, altsaa en Tilvæxt af 13,000, d. v. s. kun 4 pCt. i næsten 16 Aar. For de fire sidste Aar er Tilvæksten kun 1 pCt.; fra 1867 til 1871 var der endog en ringe Aftagen, imedens Holsteins Folketal siden 1871 steg fra 592,000 til 620,000, d. v. s. næsten 4 $\frac{1}{4}$, og siden 1860 med 12 pCt. Tages de 5 nordslesvigske Kredse (Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Flensborg og Tønder), altsaa omtrent den danske Del, var Folketallet 1876 246,000, d. v. s. kun 600 større end 1867. Hele Tilvæksten falder paa Byerne eller egentlig kun paa Flensborg; Landdistrikternes Folkemængde er aftagen med 3,900, deraf næsten fire Femtedele i de sidste 4 Aar, og de andre Byer have ligeledes enten haft en ringe Afgang eller omtrent holdt sig til deres tidligere Størrelse. I Følge de officielle Tal havde:

	1867	21,999	1875	26,525	Indb.
Flensborg	1867	21,999	1875	26,525	Indb.
Haderslev	"	8,586	"	8,862	—
Aabenraa	"	6,155	"	6,176	—
Sønderborg	"	5,558	"	5,834	—
Tønder	"	3,452	"	3,448	—
Løgumkloster	"	1,475	"	1,452	—
Nordborg	"	1,278	"	1,303	—
Augustenborg	"	1,116	"	1,102	—
Højer	"	1,151	"	1,096	—
Vyk	"	991	"	1,018	—
Kristiansfeld	"	708	"	661	—

Flensborg har saaledes alene faaet en Forøgelse, der er større end Formindskelsen i hele det øvrige Nordslesvig. Af de sydslesvigske Byer havde

	1867	13,390	1875	14,571	Indb.
Slesvig	1867	13,390	1875	14,571	Indb.
Husum	"	4,967	"	5,785	—
Eckernförde	"	4,953	"	4,998	—
Tønning	"	3,039	"	3,130	—
Kappel	"	2,627	"	2,612	—
Friedrichsstadt	"	2,238	"	2,279	—

De østlige Landdistrikters Folketal i Sydslesvig er steget lidt, medens de vestliges er aftaget, ligesom det ogsaa i Nordslesvig er Tønder Amt, som er aftaget mest.

II. Paris havde ved den i December Maaned foretagne Folketælling næsten 2 Mill. Indbyggere, altsaa dobbelt saa mange som Tysklands og Østrigs Hovedstæder, men kun fire Syvendele af Londons Folkemængde. Tallet opgives officielt til 1,986,748, hvilket er 135,000 større end Tallet for 1872, og der er altsaa en Tilvæxt i de fire Aar af lidt over 7 $\frac{1}{4}$ pCt. Men den falder meget ulige paa de 20 Arrondissement-er, i hvilke Paris er inddelt, og dette staar selvfølgelig i Forhold til de Nybygninger eller Ombygninger, som i det nævnte Tidsrum ere blevne udførte i de enkelte Dele af Byen. I Kvarteret omkring Raadhuset*) har Stigningen kun været 3 pCt., og i det sydvestlige Forstadskvarter Vaugirard kun 4; i Arrondissementet Temple er den rent forsvindende, og i Louvre er Folketallet endog aftaget med omtr. 4 pCt. Endnu 5 Arrondissement-er, deriblandt to i den gamle By, Børsen og Palais Royal, og det nordøstlige Forstadskvarter Buttes de Chaumont, have kun en Tilvæxt, der er under Gjennemsnitstigningen, nemlig imellem 5 og 6 pCt.; derimod have Panthéon og Luxembourg (paa Seinens sydlige Bred) haft imellem 7 og 8, Elysée og Opéra (paa den nordlige Bred) imellem 11 og 12 pCts. Tilvæxt. Af Forstadskvartererne have Reuilly imod Sydøst og Observatoiet imod Syd haft en Tilvæxt af 7—8 pCt., Menilmontant (med Belleville) imod Øst 9, Montmartre imod Nord og Passy imod Vest 11—12, medens Batignolles imod Nordvest har haft næsten 15 pCt., altsaa det dobbelte af Gjennemsnitstilvæksten. Det Arrondissement, som tæller flest Indbyggere, er Popincourt, der ligger imellem Raadhuset og den store Kirkegaard

*) Arrondissementerne betegnes til Dels efter fremragende Bygninger i deres Mitte.

Père Lachaise; det har over 180,000 Indb., eller lige saa mange som Kjøbenhavn for 7 Aar siden. Næst derefter følger Montmartre med 153,000 (lig Kjøbenhavn 1860); færrest har Passy med 48,000 og Louvre med 72,000. Imedens 1872 kun 5 Arrondissement-er havde over 100,000 Indbyggere, have nu 7 naaet dette Tal. Ikke alene i Paris selv, men ogsaa i Resten af Seine-Departementet er Folketallet vokset i de sidste 4 Aar, nemlig med omtr. 50,000 Mennesker, saa at det nu i det hele tæller 2,400,000 (officiel Opgivelse 2,403,148). *St. Denis* har 66,000, *Neuilly* 80,000 og *Sceaux* 48,000 Indb.; hver af disse Byer er vokset med 10—12,000 Mennesker.

Efter de Opgivelser og Beregninger, man har over Paris's Folketal i ældre Tider, talte Byen 1220 120,000 Indbyggere (lig Kjøbenhavns Folkemængde for en Menneskealder siden); men den voksede kun langsomt indtil 1605, da den havde 200,000 (1830 sættes Tallet til 150,000 og 1545 til 175,000). I det næste Hundredeaar steg Tallet hurtig til 500,000 i Aaret 1715 (Ludvig den Fjortendes Dødsaar); 1767 (mod Slutningen af Ludvig den Femtendes Regering), var det 570,000, men Revolutionens Forstyrrelser satte Byens Udvikling saaledes i Stampe, at den 1810, paa Tidspunktet for Napoleons højeste Magtfulde, kun talte 50,000 Mennesker flere. Freden lod den derimod igjen voxte rask: 1811 talte den 714,000, 1831 786,000 og 1846 1,054,000, og i de to sidste Aar talte de senere indlemmede Forstæder henholdsvis 75,000 og 175,000 Indbyggere. 1856 havde den indre og ydre By tilsammen 1,540,000 og 1861 næsten 1,700,000 Indbyggere, hvoraf 350,000 faldt paa de i Mellemtiden indlemmede Forstæder. Fem Aar senere var Tallet vokset til 1,825,000, men Belejringen 1870 og Kommunens Oprør 1871 stansede Fremgangen saaledes, at Tællingen 1872 kun viste en Tilvæxt af 27,000. I de sidste fire Aar har Fremgangen derimod været lige saa stærk som under Kejserdømmet, der paa saa mange Maader kunstig drev Paris's Udvikling i Vejret.

Emil Elberling.

Om Vandstandsmaalinger. Den „permanente Gradmaalingskommission“ har i sine sidste Aarsmøder indgaaende sysselsat sig med Middelvandstanden i de europæiske Hav-er samt med Fastsættelsen af et internationalt Niveau; til hvilket for Fremtiden alle geodætiske Maalinger skulde henføres; denne sidste Sag er særlig bleven anbefalet af den geografiske Kongres i Paris 1875. Meningerne i Kommissionen have dog været temmelig delte om det sidstnævnte Punkt, særlig fordi der endnu ikke synes at foreligge tilstrækkeligt Materiale til dets rette Bedømmelse.

Ved nøjagtige Nivellementer (se Prof. Bruhns i „Geographisches Jahrbuch“, VI), der ere udførte i Frankrig, Belgien og Nordtyskland, og som dels ere bragte i Forbindelse med hinanden, og dels ere knyttede til registrerende Vandstandsmaalere paa de nævnte Landes Kyster, har det vist sig, at *Atlantenhavets* Middelvandspejl fra Bayonne til Ostende og Cuxhafen omtrent er ens og lige højt med Østersøens Vandspejl ved Swinemünde, men derimod 0,5 Meter (omtrent 2 $\frac{1}{2}$ Fod) højere end *Middelhavets* ved Marseille. Paa samme Tid have imidlertid de i henved 27 Aar paa flere Punkter ved den tyske *Østersøekyst* regelret fortsatte Vandstandsmaalinger vist, at Vandspejlet i dette Indhav staar 0,5 Meter (omtrent 1 $\frac{1}{2}$ Fod) højere ved Memel end ved den holstenske Kyst. Østersøens Vandspejl danner altsaa et Skraaplan, som langsomt sænker sig fra Øst imod Vest. Da nu Nordsøens Middelvandstand, som oven for nævnt, omtrent er den samme som Østersøens ved Swinemünde, bliver Vandspejlet ikke saa lidt højere paa Vestkysten af Holsten end paa Østkysten af dette Landskab. Den saaledes paaviste Ulighed i Vandspejlets Højde i Østersøen kan dels forklares af den Opstuvning af Vandet ved de russiske Kyster, der fremkaldes ved de overvejende vestlige Vinde, dels kan den ogsaa tænkes at hidrøre derfra, at det lidet saltholdige Vand i den østlige Del er lettere end det mere saltholdige Vand ved den holstenske Kyst. Lignende Uregelretheder i Vandspejlet ville rimeligvis kunne eftervises i alle andre Indhave, og derfor synes hverken Østersøen eller Middelhavet ret at

egne sig til Udgangspunkt for et internationalt Niveau; men paa den anden Side frembyder Atlanterhavets Vandspejl ogsaa Vanskeligheder i denne Henseende, i det den nøjagtige Bestemmelse af dets Middelhøjde bliver vanskeliggjort ved de hyppige og stærke Svingninger, som Vandstanden er underkastet saa vel ved Tidevandet som ved Vindretningen. I Indhavene er denne Ulempe derimod langt fra saa stærk.

Gradmaalings-Kommissionen har foreløbig indskrænket sig til at anbefale de forskellige europæiske Kyststater, — for saa vidt de ikke allerede have truffet saadanne Foranstaltninger, — snarest mulig at indrette regelrette Vandstandsmaalinger og at forbinde disses Nulpunkter med hinanden ved saa nøjagtige Nivellementer, at den sandsynlige Fejl er mindre end 3 Millimetre paa Kilometren (omtr. $\frac{1}{3}$ Mil). Hensigten hermed er da saa vel at bestemme Havets afvigende Niveau paa de forskellige Kyster, som at tilvejebringe Midler til en nøjagtig Undersøgelse af Landenes langsomme Hævninger eller Sænkninger. Som et Exempel af Interesse kan nævnes, at et Nivellement 1875 har godtgjort, at Østersøens Middelvandspejl ved Swinemünde i dette Aar fuldstændig var det samme som i Aaret 1834.

Man kan ikke nægte, at de skandinaviske Lande og særlig Sverige og Danmark have al Grund til at lægge sig Kommissionens Opfordring i denne Retning paa Hjærte; thi saa vidt vides, er der hidtil kun i Norge blevet indrettet registrerende og ved Nivellement bestemte Vandstandsmaalere, nemlig en i Throndhjemsfjorden og en ved Drøbak i Kristianiafjorden. I Sverige har der paa det kgl. svenske Videnskabernes Akademi's Foranstaltning siden 1852 været udført Maalinger paa alle Kysterne, og Resultaterne af disse ere 1876 af Dr. Forssmann blevne offentliggjorte i Akademiets „Handlingar“. Da disse Jagttagelser imidlertid ikke have været underkastede tilstrækkelig Kontrol, og da Stationerne først ere blevne inspicerede 1869, kunne Maalingerne paa de fleste Steder ikke regnes for at være aldeles paalidelige. En Undtagelse herfra danne dog de ved Stockholms Sluse og ved Grönskärs Fyr i Stockholms Skærgaard udførte Maalinger, der begge give som overensstemmende Resultat, at denne Del af Landet for Tiden hæver sig noget over 1 Fod i 100 Aar. Betydelige Midler blive for Tiden anvendte til at udvide og forbedre disse Maalinger, og de ville fremtidig blive henlagte under det Bureau for nautisk Meteorologi, hvis Oprettelse den svenske Rigsdag i Aar har bevilget. Om en Forbindelse af dem ved et Nivellement synes der derimod endnu ikke at være Tale.

I Danmark foreligger der næppe noget officielt om strængt paalidelige og i en længere Aarrække udførte Vandstandsmaalinger paa Landets forskellige Kyster. Forholdene ere tilvisse vanskelige hos os; vi mangle nemlig Klipperne, som Nordmændene og Svenskerne med saa stor Fordel kunne bruge til Anbringelsen af næsten uforgængelige Mærker, og vore fladt afløbende Kyster saa vel som Isgangen i Vintermaanederne frembyde store Ulemper for en hensigtssvarende og sikker Anbringelse af Vandstandsmaalere. Kunne disse Vanskeligheder med Held overvindes paa den tyske Østersøkyst, maa dog det samme kunne lykkes hos os. Det er nu vel utvivlsomt, at Vandstanden mere eller mindre regelret jagttages i nogle af vore Havne

og paa adskillige andre Steder her i Landet som f. Ex. ved Inddæmningerne; men dels mangler det fornødne Nivellement, og dels udføres Maalingerne næppe med den nødvendige Garanti for deres Nøjagtighed eller efter et saadant overensstemmende Skema, at man fuldstændig kan sammenligne dem indbyrdes. Skulde der bødes herpaa, — og Øjeblikket synes nu at være kommet dertil, — maatte disse Jagttagelser helt omorganiseres og dernæst samles under og stadig kontrolleres af en bestemt Centralinstitution. Efter Forlydende vil der imidlertid i den nærmeste Fremtid hos os blive gjort Skridt til en Ordning af denne vigtige Sag.

N. Hoffmeyer.

Nordenskiolds næste Expedition. I „Weser Zeitung“ af 30te Januar 1877 og derfra optaget, dog med Forbehold, i Petermanns „Mittheilungen“ for 1877, S. 73 er der meddelt, at den navnkundige rejsendes næste Expedition skal gaa af Sted til Sommer, at den vil strække sig langs hele Ishavet til Beringsstrædet og at alle Omkostningerne ville blive dækkede af Oscar Dickson i Göteborg. I Følge Brev til undertegnede er dette dog ikke rigtigt. Expeditionen kommer saaledes først til at afgaa 1878, og den skal undersøge Ishavet norden- og østenfor Jenissej. Kong Oscar II, der allerede understøttede O. Torrells Expedition til Spitsbergen 1861, interesserer sig meget for Nordenskiolds Forehavende; han har deltaget i Udkastet til Planen og har til Udførelsen deraf af sin private Kasse tilbudt en meget stor Sum, foruden at han har lovet som Konge at yde den sin kraftigste Bistand. En stor Del af Omkostningerne ville blive udredeede paa denne Maade og Resten vil blive ydet af den „furstlig frikostige“ Oscar Dickson samt af Alex. Sibiriakoff. Ligesom de tidligere svenske Expeditioner skal ogsaa denne ledsages af en Stab af videnskabelige Specialister.

Ed. E.

Ny Caledonien. Iblant de Skrifter, der i den sidste Tid ere indleverede til det geografiske Selskab i Paris, er ogsaa et af Heurtant over Jordbundsforholdene paa Ny Caledonien, de franske Kommunarders Forvisningssted. Den har i Følge Behm*) en Størrelse af 315 □ Mile, altsaa omtrent som tre Fjerdedele af Nørrejylland, og en Folkmængde af 29,000 Indfødte, hvortil end videre maa regnes de hvide, som i Følge Levasseur**) udgjøre 10,000, iblandt hvilke 6,000 Straffefanger. Den højeste Del paa Øen er en Højslette***), der naar 5200 Fod eller 200 Fod mere end Humboldtspidsen, der hidtil har været regnet for det højeste Punkt. I det Geologen Delesse fremlagde Heurtants Arbejde for Selskabet, omtalte han, at Ny Caledonien indeholder store Mineralrigdomme af Kobber, Guld, Nikkel o. s. v., og han paaviste, at de avstralske Guldgraveres Arbejde almindeligvis kun er lidet lønnende. Udbyttet, som i Evropa gjerne menes at være meget stort, udgjør nemlig i Tværmaal kun fra 1200 til 1800 Kroner om Aaret for hver enkelt Arbejder.

Ed. E.

*) Geograph. Jahrb. II.

**) La France avec ses colonies. 1875.

***) Petermanns „Mittheil.“ for 1877, S. 80.